

UiO : **Det juridiske fakultet**

Rapport fra praktikum med JURK i diskriminerings- og likestillingsrett

Et pilotprosjekt høsten 2019

Av JURK ved Rikke Vittersten i samarbeid med ansvarlig lærer i diskriminerings- og
likestillingsrett høsten 2019 professor Anne Hellum

Kvinnerettslig skriftserie nr. 108

Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett (KVIBALD)

Universitetet i Oslo 2020

Avdeling for kvinnerett

Kvinnerettslig skriftserie nr. 108/2020

Tittel: Rapport fra Praktikum med JURK i diskriminerings- og likestillingsrett, et pilotprosjekt høsten 2019
Forfatter: JURK ved Rikke Vittersten i samarbeid med ansvarlig lærer i diskriminerings- og likestillingsrett høsten 2019 professor Anne Hellum

Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett (KVIBALD)

Institutt for offentlig rett

Universitetet i Oslo

Postboks 6706 St. Olavs plass

0130 Oslo

Besøksadresse:

Domus Bibliotheca

Karl Johans gate 47, Oslo

E-post:

womens-law@jus.uio.no

Nettside:

<https://www.jus.uio.no/ior/forskning/omrader/kvinnerett/>

Redaktør: Professor Anne Hellum

ISSN: 0809-621X

1. Søknaden

Anne Hellum søkte 26 august 2019, i samråd med JURKs daglige leder Frøydis Paturson, om midler fra PMR/DIKU til igangsetting av student dreven undervisning valgfagskurset diskriminerings- og likestillingsrett. Den faglige rammen for pilotprosjektet– Praktikum med JURK - er gitt følgende beskrivelse i søknaden:

Studentene i JURK vil velge ut en sak JURK har hatt til behandling og presentere den for studentene på diskriminerings- og likestillingsrettskurset. De vil dele studentene inn i grupper hvor de med utgangspunkt i rollen som klagerens advokat, den innklagedes advokat og diskrimineringsnemnda argumenterer for ulike løsninger. Saksbehandlerne i JURK vil etter dette gjennomgå saken slik den ble løst og lede påfølgende diskusjon om styrker og svakheter ved diskrimineringsnemndas vedtak, herunder en rettspolitisk diskusjon.

Formålet med opplegget:

Formålet er å gi studentene på kurset trening i å løse konkrete saker, utvikle god juridisk argumentasjon og foreta rettspolitiske analyser med utgangspunkt i enkeltsaker.

Logistikken for opplegget, slik den er beskrevet i søknaden:

Rundt ti saksbehandlere (på annet år) vil danne et team som utarbeide en oppgave. Oppgaven vil bli sendt faglærer for kommentarer i underveis. Diskrimineringsrettsstudentene vil bli delt inn i fem grupper som hver ledes av to JURKERE. Det settes av to klokketimer til undervisningsopplegget. Det settes av en time til diskusjon av studentevalueringen hvor JURKs undervisningsteam og ansvarlig lærer deltar.

Budsjett:

Lønn til forberedelse for 10 JURK studenter med 6 timer a kr. 150	kr. 9000
Lønn til 10 JURK studenter for 2 timer i klasserommet a kr. 150	kr. 3000
Lønn til 10 JURK studenter for 1 time evaluering a kr 150	kr. 1500

Godskrivning med 2 undervisningstimer for ansvarlig lærer for initiering, organisering, kvalitetskontroll og evaluering.

2. Beskrivelse av gjennomføringen

JURK påtok seg, som framgår av søknaden ovenfor å lage et to timers praktisk undervisningsopplegg i diskriminerings- og likestillingsrett.

10 saksbehandlere, som hadde arbeidet i JURK et halvt år, meldte seg frivillig til å delta i prosjektet. En god del av saksbehandlerne var med i JURKs arbeidsgruppe som har ansvar for

diskrimineringsaker. Én av saksbehandlerne, som jobbet i JURKS administrasjon, hadde hovedansvaret for gjennomføringen av pilotprosjektet.

Praktikumstilbudet ble annonsert i CANVAS. Det ble presentert av daglig leder i JURK og en av saksbehandlerne på forelesning i diskriminerings- og likestillingsrett 10 oktober. I overkant av 20 studenter delte seg inn i fem grupper med fire-seks i hver gruppe. Tidspunktet ble satt til 21 november, en uke etter at ordinære undervisning var ferdig og to dager før eksamen. Bakgrunnen for dette var at prosjektet kom sent i gang på grunn av lang saksbehandlingstid.

JURKs leder utarbeidet, i samarbeid med studentene, en praktikumsoppgave som tok utgangspunkt i en sak JURK hadde til behandling i tidsrommet 2017-2019. Saken gjaldt et lesbisk ektepar som fikk barn med tre måneders mellomrom. NAV stoppet utbetaling av foreldrepenger til mor 1 da foreldrepengerperioden til mor 2 startet, jf. folketrygdloven § 14-10 (3) 2. pkt. De to medmødrene klaget, med assistanse fra JURK, saken inn for Trygderetten. Problemstillingen i saken og i oppgaven var om vedtaket var i strid med likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering. I praktikumsoppgaven tegnet JURK et bilde av situasjonen til medmødrene «Marte» og «Kari» og ga hint til hvorfor det kunne være diskriminering. Videre ble det oppgitt kilder fra NAVs rundskriv, forarbeider (NOU, Prop.) og lagmannsrettsdom i praktikumsoppgaven. Bakgrunnen for dette var at JURK antok at oppgaven var vanskelig for kommende jurister og ikke-jurister. Oppgaven, som er lagt ved, ble sendt faglærer til godkjenning og lagt ut i CANVAS 28 oktober, slik at studentene skulle ha god tid til å forberede seg.

Bakgrunnen for valg av medmorsaken var at den reiste sentrale diskrimineringsrettslige problemstillinger. En annen viktig grunn var at en av saksbehandlerne hadde skrevet 30 stp avhandling om saken som ble gitt karakteren A, noe som gjorde det mulig for JURKerne som deltok i prosjektet å forberede seg grundig faglig.¹ Lederen for JURK teamet sørget også for at saksbehandleren holdt en innledning om arbeidet med saken – og ga en grundig gjennomgang av sakens diskrimineringsrettslige side.

Datoen på klasseromstimene var satt til torsdag den 21.11.19. Det var ca. 15 studenter som var tilstede for gjennomføring av rollespillet. På grunn av sykdom og at noen studenter ikke møtte ble to grupper slått sammen slik at det ble fire grupper på ca. tre-fire studenter per gruppe.

3. Kort om bakgrunnen for pilotprosjektet

Bakgrunnen for prosjektet er JURKs langsiktige engasjement på feltet diskriminerings- og likestillingsrett.

¹ Kvinnerettslig skriftserie nr. 104/2019 - Folketrygdloven i møte med medmødres overlappende graviditeter av Maria de Michelis Sperre.
https://www.jus.uio.no/ior/forskning/omrader/kvinnerett/publikasjoner/skriftserien/104_sperre.html

JURK utviklet i 2015, i prosjektet Diskriminering på tvers, et informasjonshefte i diskriminerings- og likestillingsrett som henvendte seg til ulike grupper kvinner. Prosjektet var del av større forskningsprosjekt som ble ledet av ansvarlig lærer i diskriminerings- og likestillingsrett Anne Hellum. Som et ledd i videreføringen av samarbeidet inngår en dobbelttime i diskriminerings- og likestillingsrett i JURKs opplæringsprogram for nye medarbeidere. Videre oppfordres JURKs saksbehandlere til å følge forelesninger i diskriminerings- og likestillingsrett, noe mange gjør. Dette innebærer at JURK har en kompetanse som er egnet til student dreven undervisning på dette feltet.

JURK medarbeidere har i årenes løp utgjort en viktig ressurs på undervisning i diskriminerings- og likestillingsrett. De er aktive i klassen, bidrar med praktiske eksempler i diskusjon og deltar alltid i frivillig gruppearbeid. Det er alltid lettere å få studentene til å melde seg på gruppeframleggelsener når JURKer går i forkant og melder seg på. Prosjektet Praktikum med JURK springer ut av et ønske om å gjøre mer systematisk bruk av JURKs stadig større erfaring med behandling av diskrimineringssaker.

Det er et stort behov for praksis basert undervisning i faget diskriminerings- og likestillingsrett. Det er ofte stor avstand mellom studentenes generelle kunnskaper om diskrimineringslæren og deres evne til å anvende den faktiske situasjoner på ulike livs- og samfunnsområder. Med innføring av open-book eksamen og adgang til digitale kilder i Lovdata Pro presser det seg fram et behov for oppgaver som ikke først og fremst tester studentens kunnskaper men deres ferdigheter til å anvende den. For å forberede studentene på dette er det viktig å ha et tilbud som kombinerer ferdighetstrening med tilbakemelding på individuelt nivå. Med korte kurser og store klasser med mellom 40 og 70 studenter er dette ikke mulig. Pilotprosjektet Praktikum med JURK er et forsøk på å ta i bruk eksisterende ressurser med sikte på å gjøre undervisningen mer praksis orientert.

4. Evaluering av opplegget

Faglærer utarbeidet i samarbeid med JURKs saksbehandlere et evalueringsskjema for studentene som ble lagt ut i CANVAS og delt ut av JURK. 10 skjemaer ble fylt ut og sendt inn. Faglærer anmodet videre JURKs saksbehandlere om å skrive en kort rapport fra hver gruppe om hvordan gjennomføringen gikk, herunder komme med forslag til forbedring både av oppgaven og rollefordeling. De ble også bedt om å vurdere hva de selv og JURK fikk igjen for å delta i opplegget.

Svarene på evalueringsskjemaene og erfaringsrapportene fra JURK medarbeiderne ble diskutert på evalueringsmøte hos JURK 2 desember. Alle underviserne og faglærer deltok.

4.1 Studentevalueringen, systematisert og kommentert av JURK

Vi mottok ti evalueringsskjemaer. Ut fra disse skjemaene og tilbakemeldinger fra studentene under selve kassetimen har vi utarbeidet en generell evaluering av tilbakemeldingene fra studentene.

Studentene opplevde at praktikumsoppgaven passet bra med resten av pensum til Diskrimineringsretts-kurset. Det var flere konkrete tilbakemeldinger på at studentene fikk brukt store deler av pensum, fikk koblet flere temaer sammen og fikk prøvd seg på oppgaveløsning. Én tilbakemelding gikk på at trykderetten ikke er pensum og at det øker vanskelighetsgraden. Ettersom diskrimineringslovgivning gjelder på alle rettsområder så bør det, etter JURKs oppfatning ikke være et stort minus.

De fleste svarte at de ikke hadde problemer med tolking av oppgaven. Etter JURKs erfaring var det varierende om studentene hadde problemer med tolkingen av oppgaven. Vi erfarte at noen av studentene syntes det var krevende å sette seg inn i folketrygdlovens bestemmelser som et ledd i vurderingen av om de var diskriminerende, til tross for konkret henvisning til folketrygdloven § 14-10 (3) 2. pkt. Etter JURKs oppfatning kan det for framtiden være fordelaktig å ha enda klarere problemstillinger enn i den foreliggende oppgaven, hvor noen studenter var på villspor. I forlengelse av dette kan det være behov for oppgaver hvor det i mindre grad kreves at studenten finner fram til de ulike anførsler ettersom *Det er både jus* studenter og andre studenter, f.eks. kriminologistudenter, som tar kurset.

I samtlige evalueringsskjemaer fikk vi gode tilbakemeldinger på at det var oppgitt mange kilder i praktikumsoppgaven.

Studentene var gjennomgående meget fornøyd med JURKs tilstedeværelse for å kunne stille spørsmål og også diskutere diskrimineringslovgivningen. Vi føler det var gunstig for studentene å ha en interaktiv diskusjon med noen som hadde litt mer kunnskap enn dem selv på området. Studentene brukte ca. tre timer hver på forberedelse.

Gjennomgående tilbakemelding fra studentene var at praktikumsoppgaven var for kort tid før eksamen. Her var det snakk om én arbeidsdag og én helg før eksamen. Inntrykket er at tidsbruk på forberedelse til praktikumet hadde økt dersom det var lengre tid før eksamen.

4.2 Tilbakemeldinger og anbefalinger på grunnlag av JURKs erfaringer

Det var ikke alle gruppene som hadde forberedt seg til rollespill slik som praktikumsoppgaven etterspurte. Det var én til to grupper som gjennomføre rollespillet slik tiltenkt. JURKerne fikk dermed en mer pedagogisk og kursleder-rolle. JURKerne måtte veilede studentene gjennom praktikumsoppgaven. Det var mer utfordrende enn tiltenkt, men vi fikk prøvd oss i en annen rolle enn saksbehandler.

Studentene hadde likevel forberedt seg og satt seg inn i medmorsakens problemstillinger. JURKerne oppfordret studentene til å tenke selv ved å stille spørsmål og sette de på riktig spor. Det førte til interessante diskusjoner. Vi fikk også gjennomgått de tre vilkårene for forskjellsbehandling (saklighet, nødvendighet, forholdsmessighet) og forenklet tankegangen rundt dette for studentene.

Vi vil foreslå at JURKere for ettertiden tillegges dommerrollen. Det gir oss en aktiv rolle under saken – vi kan lede prosessene, stille spørsmål om juridiske anførsler og faktum i saken. Dette vil kreve en del ekstraarbeid fra JURK, men da er JURKs rolle klar for både fremtidig JURKere og studentene selv. Det kan også gjøre det enklere for studentene å kun fokusere på for- eller motargumenter som saksøkers advokat eller saksøktes advokat.

Det er enighet mellom JURKerne at anførsler og kilder oppgis i praktikumsoppgaven. Det er viktig de finner frem de tre vilkårene for forskjellsbehandling og ikke bruker unødvendig tid på å finne frem egne kilder. Et forslag er også å ha et enklere og mer kjent saksforhold, fordi medmorsaken skapte forvirring og avsporing for noen studenter.

4.3 JURKS vurdering av gjennomføringen

JURK er fornøyd med pilotprosjektet og anser det som et vel gjennomført prosjekt. Vi fikk både forklart realiteten i diskrimineringsaker og hvordan JURK jobber med slike saker.

Et slikt prosjekt krever en del arbeid fra JURK. Det gjelder både gjennomføring, forberedelse og evaluering. Daglig leder, som har erfaring på likestillings- og diskrimineringsfeltet, skrev praktikumsoppgaven.

Det er ca. ti JURKere som må stille som frivillige til prosjektet. Det er en del tid som da må gå til forberedelse i forbindelse med dette.

Det er også et sterkt behov for at én av saksbehandlerne har et overordnet ansvar for gjennomføringen av prosjektet. Det er for å effektivisere ansvarsfordelingen og for at det ikke skal være nødvendig at alle ti JURKere lager en egen fasit hver for seg. Et slikt overordnet ansvar gjelder også å sørge for en forhåndsopplæring som sørger for å invitere tidligere saksbehandlere som har vært involvert i behandlingen av saken som praktikumsoppgaven tar utgangspunkt i. Dette er viktig for å gi JURKere en faglig tyngde, skrive en fasit for JURKerne og skrive «after-class» informasjon som skal meddeles til studentene. «After-class»-skrivet som ble utarbeidet ligger vedlagt. En erfaren saksbehandler som jobbet i administrasjonen fikk ansvar for dette og brukte over ti timer på forberedelse disse oppgavene samt evalueringen. Dette var det ikke tatt høyde for i budsjettet og logistikken.

Arbeidet med praktikum først også til en kompetanseheving av JURKs egne medarbeidere på diskrimineringsfeltet og er en fin måte å dele læring av egne saker.

Til sist vil vi anbefale at praktikumsoppgaven ikke gjennomføres senere enn to uker før eksamen.

4.4 Faglærers vurdering

Min vurdering er at Praktikum med JURK etter omstendighetene var meget vellykket.

Det var mye lettere å få studenter å melde seg frivillig til Praktikum med JURK enn til å delta i gruppeoppgaver som skal legges fram i plenum. Studenter jeg har snakket med framhever et sterkt behov for å få individuell oppfølging og tilbakemelding. Studentevalueringen viser at opplegget traff dette behovet og at JURK har kompetanse og ressurser til gjennomføre et slikt opplegg på en faglig forsvarlig måte.

Tidspunktet var uheldig, noe som hang sammen med at det tok tid å få godkjent søknaden. I lys av forarbeidet som allerede var gjort i samarbeid med JURK vurderte jeg det var bedre å komme i gang sent enn aldri.

Samarbeidet med JURK gikk meget godt. Vi hadde til sammen tre møter og regelmessig mail korrespondanse. Min rolle som faglærer var først og fremst å initiere prosjektet, lage en faglig ramme for oppdraget og for evalueringen, sørge for kvalitetssikring av oppgaveteksten og samordne sluttrapporten til Fakultetet.

Jeg er enig i JURKs forslag til forbedring av opplegget. Det virker meget fornuftig å gi JURK en dommerrolle i opplegget – denne rollen gir, som JURK framhever, en anledning til å komme på banen med spørsmål og kommentarer innen rammen av selve rollespillet. Jeg er

også enig i at oppgaven kanskje var i vanskeligste laget. JURK har imidlertid hatt hånd om mange saker som er behandlet av diskrimineringsnemnda, sist en sak om graviditetsdiskriminering som for øvrig er den første saken hvor nemnda etter nye regler gir oppreisning. Det skulle således ikke være vanskelig å finne en enklere sak som er behandlet av JURK og står sentralt i pensum.

Som faglærer anslår jeg at jeg har brukt ca. 8 klokketimer på prosjektet (inkludert sammenskriving av rapporten til Fakultetet). Søknaden til fakultetet ble utarbeidet på grunnlag av mail-veksling mellom faglærer og daglig leder i JURK. Etter at søknaden ble godkjent av Fakultet hadde vi et planleggingsmøte i JURKs lokaler hvor «den faglige bestillingen» ble gjennomgått og utdypet. JURK fikk 20 minutter av undervisningstiden til selv å presentere tilbudet til studentene. Praktikumsoppgaven, som ble laget av daglig leder i samarbeid med saksbehandlerne kom i god tid til godkjenning av faglærer. JURK stod selv for den nødvendige opplæringen av medarbeiderne. Evalueringsskjema og retningslinjer for egenrapportering ble utarbeidet av faglærer. Gjennomgangen av svarene og erfaringene ble diskutert i evalueringsmøte hos JURK 2 desember. Evalueringen i 4.1, 4,2 og 4,3 står helt og fullt for JURKs regning.

Som ansvarlig lærer anbefaler jeg at opplegget videreføres og vurderes utvidet til andre fagområder, f.eks trygderett, familierett eller husleierett. Spørsmålet er hvor mye ressurser i form av tid JURK har til å bruke på å delta i undervisning. JURK har som kjent en meget stor saksmengde. Jeg håper også at erfaringene er nyttige for å gjøre tilsvarende bruk av JUSS BUSS i undervisningssammenheng.

Vedlegg 1 Praktikum medmor

Marte og Kari Kirkerud er gift og har lenge ønsket seg barn. Endelig skal det skje. Begge er gravide, og i løpet av våren 2020 skal de føde hvert sitt barn og bli en familie på fire. Marte og Kari skal være medmødre til hverandres barn. Marte har termin 17. februar, og søker om foreldrepenger. Foreldrepengeperioden begynner senest tre uker før termin, jf. folketrygdloven § 14-10. Marte får innvilget foreldrepenger fra den 27. januar til den 05. januar 2020.

Kari har termin 3. mai og søker foreldrepenger en stund etter Marte. Til sin store forskrekkelse får de vedtak fra NAV av 01. april, der Marte sin foreldrepengeperiode opphører samtidig som Kari sin tiltar, den 12. april. Hvis Marte føder på termindatoen, betyr det at hun ikke lenger får støtte til å være hjemme med barnet hun har født, og blir tvunget ut i jobb knappe to måneder etter fødselen. Kari vil som en følge av dette være høygravid med ansvar for et tre måneder gammelt spebarn.

I sitt vedtak viser NAV til en regel i folketrygdloven § 14-10, tredje ledd, annet punktum, der det fremgår at:

«Stønadsdager som ikke er tatt ut, faller bort når stønadsperiode for nytt barn starter.»

Marte og Kari synes det er helt utrolig. De forstår at det blir feil hvis en pappa som får barn med to kvinner med kort mellomrom får betalt dobbelt så mye fordi han er hjemme med to barn

samtidig. Men i deres tilfelle har jo begge født hvert sitt barn og mener de har behov for å være hjemme med de små. De skal jo komme seg etter fødselen og graviditeten og fullamme barna før de skal ut i arbeidslivet igjen. Det vanlige er jo at foreldre får kvotetiden sin sammen med barna og ikke minst foreldrepenger for hele foreldrepengeperioden. Skal ikke de få det, bare fordi de er to mødre som føder hvert sitt barn med kort mellomrom?

De forsøker å klage, først til NAV Klageinstans og deretter til Trygderetten. I klagen til Trygderetten påberoper de seg også diskrimineringsvernet – de blir behandlet dårligere enn andre mødre, fordi de lever i et homofilt samliv. Trygderetten vurderer knapt dette i sitt vedtak. De får hverken medhold i klagen sin i klageinstansen eller Trygderetten.

Marte og Kari synes dette er en viktig sak. De vil at det diskrimineringsrettslige aspektet ved saken skal prøves skikkelig, og de mener de vil vinne frem i en slik prøving. De skaffer seg derfor en advokat, som tar saken inn for Lagmannsretten.

Torsdag den 21. november kl. 14:00 møtes vi i «Lagmannsretten».

Vi møtes i det vanlige forelesningsrommet. Gruppene går deretter i følge med to JURKere til et mindre rom, der vi skal gjennomføre den fiktive saken i rollespill. Gruppene bør på forhånd ha snakket litt sammen, og fordelt roller i saken. Hver gruppe må stille med advokat(er) for part, advokat(er) for staten og dommer(e). Forbered deg slik at du er klar til å spille den rollen du er tildelt i gruppa. Det skal ikke være vitneførsel, men kun prosedyredelen av saken. Det betyr at vi bare holder avslutningsinnleggene til advokatene, og eventuell replikk/duplikk hvis advokatene ønsker det.

Siden det er Marte og Kari som saksøker, skal deres advokat(er) holde prosedyren først. Spørsmålet i saken er om Trygderettens kjennelse er diskriminerende etter likestillings- og diskrimineringsloven. Hvorfor bør Marte og Kari få foreldrepenger samtidig? Hvorfor er Trygderettens avgjørelse diskriminerende?

Deretter skal statens advokat(er) svare – hvorfor er Trygderettens avgjørelse korrekt, og hvorfor innebærer ikke bruken av folketrygdloven § 14-10 tredje ledd annet punktum diskriminering? Etter innleggene, kan saksøkers advokat ta replikk, og statens advokat kan ta duplikk. Det er korte innlegg der man kan kommentere på enkeltpoenger i innledningene til motparten. Dommeren og representantene fra JURK kan stille noen spørsmål til advokatene.

Til sist skal dommeren(e) avsi sin dom. Det gjøres muntlig, og rett etter at advokatene er ferdige/spørsmål er besvart. Dommeren(e) bør her omtale de viktigste poengene fra innleggene, si noe om hvilke momenter de finner relevante, hvilke slutninger de mener står seg, og vektingen mellom disse.

Etter at vi har gjennomført rollespillet snakker alle i gruppa og JURK skal fortelle litt om saken, om rollespillet og om diskrimineringsjussen i praksis.

Noen tips når dere lager argumentasjon i saken:

Finnes det noe i forarbeidene? Hva med formålsbetraktninger omkring foreldrepengeordningen?

For å komme i kjernen av diskriminerings spørsmål er det lurt å ta utgangspunkt i hva som er likt og ulikt. Hvordan vil regelen i folketrygdloven slå ut for et heterofilt par som får tvillinger? Hva er likt og ulikt mellom tilfellet til Marte og Kari og det tenkte tvillingforeldrepåret? Hvordan vil regelen i folketrygdloven slå ut hvis en mann blir far til to barn med ulike mødre med kort tids mellomrom? Hva er likt og ulikt mellom hvordan han rammes av regelen og hvordan Marte og Kari rammes av den? Sammenlikningen av tenkte typetilfeller kan gi mye prosedyremat til både parets og statens advokater.

Tips til kilder som kan være relevante for dere:

- Likestillings- og diskrimineringsloven
- Folketrygdloven kapittel 14
- Rundskriv R14-00 til kapittel 14
- NOU 2017:6 bl.a. del V kap 14
- Prop 81 L (2016-2017 kapittel 11, 12, 30)
- Prop. 88 L (2012-2013) kapittel 20
- Ot.prp. nr. 104 (2004-2005) kap 7.6.10
- LA-2008-70679

Vedlegg 2 After-class - Diskrimineringsrettskurset

Når kvinnene først kom til JURK så skjønnte de ingenting og det tok lang tid for JURK å finne ut av hva som hadde skjedd. På det tidspunktet var ikke denne rettsregelen i folketrygdloven lovfestet. Før var det en egen diskrimineringslov om seksuell orientering. Rettsregelen kom frem i et rundskriv og en liten forarbeider uttalelse.

JURKs påstand var at hvis to foreldrepengeperioder ikke kan overlape hverandre i saker som denne der to gifte kvinner føder hvert sitt barn med kort tids mellomrom, vil være i strid med (likestillings- og) diskrimineringsloven og Grl.

Diskrimineringsnemnda? – Spørsmål til studentene

Kan noen tenke seg en grunn til at klage til Trygderetten og ikke til DN?

- Ikke til Diskrimineringsnemnda, fordi det var viktigst for klientene å få foreldrepengene. Det kan ikke DN gjøre. Man er avskåret fra å klage til nemnda om man går til Trygderetten først.

NAV-«lokal» → Trygderetten

Vi brukte også en stor del av klagen på å «overbevise» NAV Klageinstans og Trygderetten på at vi hadde kompetanse på diskrimineringsområdet. Vi viste til Grunnloven og diskrimineringsloven. Det ble lagt til grunn at det ikke er snakk om direkte diskriminering.

Saken gikk gjennom Trygdeinstansene fra NAV lokal, til NAV Klageinstans og videre til Trygderetten. Vi klagde til NAV og brukte kjønn og seksuell orientering som diskrimineringsgrunnlag.

Diskrimineringsgrunnlag

- Kjønn
 - o Umulig at det skjer med menn pga. det biologiske aspektet. Menn kan ikke føde
- Seksuell orientering

Formål bak folketrygdloven § 14-10 (3) 2. pkt.

Formålet er vanskelig å få «grep på». Se fasit for ytterligere forklaring. Formålet med bestemmelsen er «å sikre inntekt for foreldre i forbindelse med svangerskap, fødsel og permisjon». Reglene skal likestilles med mor som far. Muligheten for å være medmor siden 2009 og regelverket tar ikke høyde for det.

Et inngripende vedtak, store konsekvenser for partene:

- Foreldrepenger er substitutt for bortfall av lønn når foreldre er ute i permisjon i tilknytning til fødsel og adopsjon
- Ikke samme rettigheter til å være i permisjon samtidig som sin ektefelle
- Ikke samme rettigheter til å være hjemme med barn → må ut i jobb
- Foreldrepenger gir også mulighet for foreldre å være hjemme for å ta vare på barnet
- Lovgiverintensjon når diskrimineringsforbud fremkommer av Grunnloven

Hva skjedde i NAV Klageinstans

- Gikk gjennom reglene for medmorskap og NAV Klageinstans tok vedtaket opp til full prøving
- De kunne ikke se at det forelå noen unntaksbestemmelser til regelen, og selv ikke for lesbiske gifte par som får barn kort tid etter hverandre hvor de er medmor for hverandres barn
- De sa det ikke var rom for skjønnsmessige vurderinger når det kommer til at stønadsperiodene ikke kan overlappes
- De mente at foreldrepenger falt bort var i samsvar med regelverk og praksis
- De tok ikke for seg diskrimineringslovgivningen

Hva skjedde i Trygderetten

- Fattet vedtak i april i år. I Trygderetten hadde regelverket kommet
- Kom til samme resultat som NAV klageinstans
- Retten legger til grunn at det som er opplyst om at to kvinner som er gift med hverandre her nedkommet med hvert sitt barn med tre måneders mellomrom, og at den ankende parts stønadsdager som ikke var tatt ut da ektefellens stønadsperiode startet, falt bort
- Om det skulle være en særregel for to kvinner som er gift med hverandre, måtte i tilfelle komme til uttrykk som en klar lovgivervilje
- Folketrygdloven § 14-9 (4) inneholder regler om stønadsperioden for foreldrepenger ved flerbarnsfødsel, som partene ikke har kommet særskilt. For ordens skyld vil retten uttale at en legger til grunn at stønadsperioden for foreldrepenger vil kunne forlenges på samme måte som for medmødre, som ved flerbarnsfødsler, eller når flere barn blir adoptert samtidig.

Saken ble ikke tatt videre pga. penger og tidskrevende. → realiteten

En saksbehandler i JURK har skrevet sin masteroppgave om nettopp dette.

Det er flere kvinner som har hatt lignende problemer, jf. medmorforeningen

Vedlegg 3 Evalueringsskjema

Evaluering etter praktikumoppgave i likestillings- og diskrimineringsrett 21.11.19

1. Var oppgaven godt utformet? Hadde du problemer med tolkingen av oppgave?

Ja/Nei

Kommentar:

2. Var det oppgitt tilstrekkelig med kilder/for mye kilder?

Ja/Nei

Kommentar:

3. Hvor mye tid brukte du/dere på å forberede oppgaven?

4. Var det nyttig at JURK var med? Var du fornøyd med tilbakemeldingene fra JURK?

Kommentar:

5. Hva kunne blitt gjort bedre?

Kommentar:

6. Hvordan passer praktikumsoppgaven med resten av pensum?

Kommentar:

7. Noe annet du ønsker å kommentere?